

İŞTE ŞUŞA BEYANNAMESİ'NİN TAM METNİ

16.06.2021

Star Gazetesi (16 Haziran 2021)

AVİM'in Notu: "Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Müttefiklik İlişkileri Hakkında Şuşa Beyannamesi" başlığıyla 15 Haziran'da Şuşa'da imzalanan beyannamenin tam metni Azerbaycan Türkçesiyle [Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı resmi internet sitesinde](#) yayınlanmış olup, Star gazetesinin yayınladığı metin Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı internet sitesinde yayınlanan metnin aynısıdır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, iki ülke arasında 'Şuşa Beyannamesi'ni imzaladı.

Türkiye ve Azerbaycan arasında imzalanan Şuşa Beyannamesi'nde şu ifadelere yer verildi:

Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ve Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in Azerbaycan'ın ve bir bütün olarak Türk dünyasının eski kültür beşiği Şuşa kentinde görüşmesinin tarihi önemine vurgu yaparak,

İki dost ve kardeş ülke arasında imzalanmış tüm uluslararası belgelere, bununla ilgili 13 Ekim 1921 tarihli Kars Antlaşması'na sadık olduklarını bir kez daha onaylayarak,

9 Şubat 1994 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve Çok Yönlü İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma" ile "Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolü", ayrıca 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması"na dayanarak,

İki ülke ve halkları arasındaki dostluk ve kardeşlik bağlarından hareketle Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin niteliksel olarak yeni, müttefiklik düzeyine çıkarılmasının iki ülke ve halklarının çıkar ve menfaatlerine hizmet ettiğinin altını çizerek,

Ortak çıkarların korunmasında her iki ülkenin siyasi, ekonomik, savunma, kültür, insani, sağlık, eğitim, sosyal, gençlik ve spor alanlarındaki imkân ve potansiyelinin birleştirilmesinin önemini farkında olarak,

Uluslararası hukukun ilke ve normlarının yanısıra, Birleşmiş Milletler Şartı'na uygun olarak küresel

ve bölgesel barış, istikrar ve güvenliğin sağlanmasında ortak çabaların sürdürülmesinin önemini vurgulayarak,

Ortak çıkarlara dayalı bölgesel ve uluslararası stratejik konulardaki faaliyetlerin karşılıklı şekilde koordinasyonunun gerekliliğini ifade ederek,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü, uluslararası düzeyde kabul görmüş sınırlarının dokunulmazlığı gibi milli çıkarlara dayanan konularda ikili ve çoklu formatlarda dayanışma ve karşılıklı yardım ilkelerinden yola çıkarak,

Türk dünyasının sürekli olarak gelişimine yönelik karşılıklı faaliyetlerin bölgesel ve uluslararası düzeyde ileriye götürülmesiyle ilgili çabaları birleştirerek,

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Azerbaycan Halkının Umummilli lideri Haydar Aliyev'in bilgece söyledikleri "Azerbaycan'ın sevinci sevincimiz, kederi kederimizdir" ve "Tek millet, iki devlet" sözlerinin halklarımızın milli-manevi serveti olarak değerlendirildiğini özellikle vurgulayarak,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki ikili ilişkilerin daha da genişletilmesi ve derinleştirilmesi perspektiflerini her yönüyle inceleyerek, beyan ederler;

Taraflar, iki dost ve kardeş ülke arasındaki stratejik düzeyde gelişmekte olan ilişkilerin durumundan memnuniyetlerini ifade ederek siyasi diyalogun her düzeyde sürdürülmesinin ve yüksek düzeyli karşılıklı ziyaretlerin önemini belirtirler.

Taraflar büyük gururla, Azerbaycan'ın 44 gün süren Vatan Savaşı'nda zafer kazanarak Ermenistan'ın 30 yıldır süren saldırgan politikasını durdurduğunu, topraklarını işgalden kurtardığını, tarihi adaleti ve uluslararası hukuku yeniden sağladığını ifade ederler.

Azerbaycan, Ermenistan'ın 30 yıl süren saldırısına son verilmesinde, işgal edilmiş toprakların kurtarılmasında, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünün sağlanmasında Türkiye Cumhuriyeti'nin manevi-siyasi desteğine yüksek değer vermektedir. Taraflar, Kafkasya bölgesinde istikrar ve güvenliğin pekiştirilmesi, ekonomi ve ulaştırma alanındaki tüm bağların yeniden sağlanması, ayrıca bölge devletleri arasındaki ilişkilerin normale dönüştürülmesi ve uzun vadeli barışın sağlanması yönündeki çabalarını sürdüreceklerdir. Bu kapsamda, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nin özel coğrafi konumu dikkate alınacaktır.

Taraflar, Azerbaycan'ın işgalden kurtarılan topraklarında Türkiye-Rusya Ortak Merkezi'nin faaliyetlerine Türkiye'nin katkılarının bölgedeki barış, istikrar ve refahın sağlanmasında önemli rol oynadığına vurgu yaparlar.

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğü, uluslararası düzeyde tanınmış sınırların dokunulmazlığı, devletlerin iç işlerine karışmama ilkelerine dayanarak müttefiklik ilişkilerinin kurulmasının siyasi ve hukuki mekanizmalarını belirler.

Taraflar, dış politika alanındaki koordinasyonun ve düzenli ikili siyasi istişarelerin gerçekleştirilmesinin önemini belirtir ve bu yönde Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi çerçevesindeki faaliyetlerin önemini vurgular.

Taraflar, kendi ulusal çıkar ve menfaatlerini koruma ve sağlamaya yönelik bağımsız dış politika yürütürler. Taraflar, bölgesel ve uluslararası düzeyde istikrar ve refah üzerinden barış, dostluk ve

samimi komşuluğa dayalı uluslararası ilişkilerin geliştirilmesi, ayrıca ihtilaflar ile bölgesel ve küresel güvenlik ve istikrar meselelerinin çözülmesi yönünde ortak çaba gösterirler.

Taraflar, güncel, karşılıklı ilgi uyandıran uluslararası konularda dayanışma ve karşılıklı destek sergileyerek yakın veya örtüşen tutumlardan yola çıkarak ikili işbirliğini derinleştireceklerdir ve BM, AGİT, Avrupa Konseyi, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, İİT dahil uluslararası ve bölgesel kuruluşlar çerçevesinde birbirine karşılıklı destek vereceklerdir.

Taraflardan herhangi birinin kanaatine göre onun bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne, uluslararası düzeyde tanınmış sınırlarının dokunulmazlığına veya güvenliğine karşı üçüncü bir devlet veya devletler tarafından tehdit ve saldırı gerçekleştirildiğinde, Taraflar, ortak istişareler yapacak ve bu tehdit veya saldırının önlenmesi amacıyla BM Şartı'nın amaç ve ilkelerine uygun girişimlerde bulunacak, birbirine BM Şartı'na uygun şekilde gerekli yardımı yapacaklardır. Bu yardımın kapsam ve biçimi ivedi yapılan görüşmeler yoluyla belirlenerek ortak tedbirler alınması için savunma ihtiyaçlarının karşılanmasına karar verilecek ve Silahlı Kuvvetlerin güç ve yönetim birimlerinin koordineli faaliyeti sağlanacaktır.

Tarafların Güvenlik Konseylerinin milli güvenlik konularında düzenli olarak ortak toplantıları düzenlenecektir ve bu toplantılarda ulusal çıkarların, Tarafların çıkarlarını etkileyen bölgesel ve uluslararası güvenlik konularının müzakeresi gerçekleştirilecektir.

Taraflar, iki kardeş ülke silahlı kuvvetlerinin çağın gereklerine uygun olarak yeniden yapılandırılması ve modernizasyonuna yönelik olarak ortak çaba göstermeye devam edecektir.

Taraflar, Ermeni işgalinden kurtarılan rayonlarda başta mayınlı arazilerin temizlenmesi olmak üzere hayatın normalleştirilmesi faaliyetlerini destekleyeceklerdir.

Taraflar, savunma yeteneklerinin ve askeri güvenliğin güçlendirilmesine yönelik personel mübadelesini, ortak eğitim ve tatbikatların düzenlenmesini, iki ülke silahlı kuvvetlerinin birlikte çalışabilirliğinin artırılmasını, modern teknolojilere dayalı silah ve mühimmatların yönetilmesinde yakın işbirliğini ve bu amaçla yetkili kurum ve kuruluşların koordineli faaliyetinin sağlanmasını teşvik edeceklerdir. Türkiye ve Azerbaycan diğer dost devletlerin orduları ile birlikte askeri tatbikatların düzenlenmesini destekleyeceklerdir.

Taraflar, ulusal ve uluslararası yükümlülüklerini göz önünde bulundurmamak suretiyle, deniz, hava ve uzay alanında karşılıklı teknoloji paylaşımında bulunarak, müşterek yeteneklerin geliştirilmesi maksadıyla ortak projelerin yürütülmesini teşvik edecek ve karşılıklı savunma sanayii teknolojilerinin geliştirilmesine olumlu katkı sağlayacak; sahip oldukları silah ve mühimmatla teçhiz edecek, bunların üretim teknolojilerini karşılıklı şekilde teşvik edecek ve hâlihazırda ülkelerinde mevcut olmayan üretim alanlarının oluşturulmasını, ortak araştırma ve üretim faaliyetleri gerçekleştirilmesini, iki ülke savunma sanayi kurumlarının teknoloji, askeri ürünler ve hizmetler alanında yerli ve uluslararası pazarda işbirliği yapmasını destekleyeceklerdir.

Taraflar, iki devlet arasında geliştirilen ve onların çıkarlarına uygun askeri-siyasi işbirliğinin üçüncü devletlere karşı olmadığını belirtirler.

Taraflar, siber güvenlik alanında işbirliğinin daha da geliştirilmesinin önemini vurgular ve bu alanda ortak bilimsel araştırma çalışmaları, uzman eğitimi gerçekleştirecek, karşılıklı teknik işbirliğini teşvik edeceklerdir.

Taraflar, ticari-ekonomik ilişkilerde ulusal ekonomilerinin ve ihracatın çeşitlendirilmesi, aynı zamanda geleceğe dönük alanlarda ortak üretimin oluşturulması, yatırım alanındaki işbirliğinin karşılıklı faydalı gelişimi için daha elverişli ortamın geliştirilmesi yönünde çabalarını yoğunlaştıracaklardır. Bu hususta, Türkiye ve Azerbaycan ürünlerin serbest dolaşımının sağlanması mekanizmalarının oluşturulması yönünde gerekenleri yapacaklardır.

Taraflar, bölgenin ve Avrupa'nın enerji güvenliğine katkı veren, doğal gaz kaynak ve güzergâh çeşitlendirmesi sağlayan stratejik Güney Gaz Koridorunun hayata geçirilmesinde Türkiye ve Azerbaycan'ın öncü rolünü vurgularlar. Taraflar, Güney Gaz Koridorunun etkili biçimde kullanılması ve daha da geliştirilmesine yönelik çabaları koordineli şekilde sürdürecektir. Taraflar ayrıca küresel enerji sektöründeki gelişmeleri de dikkate alarak, bölgenin enerji arz güvenliğinin pekiştirilmesini teminen elektrik alanında da bölgesel işbirliğine katkı sağlayacak çabaların arttırılarak sürdürülmesi konusundaki niyetlerini ortaya koyarlar.

Taraflar, iki ülke topraklarından geçen Doğu-Batı/Orta uluslararası ulaştırma koridorunun rekabet kabiliyetinin artırılması amacıyla karşılıklı işbirliğini pekiştireceklerdir. Türkiye ve Azerbaycan akıllı ulaşım sistemleri teknolojilerinden istifade ederek, uluslararası ulaştırma koridorlarının Türkiye-Azerbaycan bölümlerinde transit-ulaştırma potansiyelini daha da geliştireceklerdir.

Taraflar, Türkiye ve Azerbaycan'ı birleştiren Azerbaycan Cumhuriyeti Batı rayonları ile Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasındaki koridorun (Zengezur Koridoru) açılmasının ve söz konusu koridorun devamı olarak Nahçıvan-Kars demiryolunun inşaatının iki ülke arasındaki ulaştırma-iletişim ilişkilerinin yoğunlaştırılmasına önemli katkı sağlayacağını belirtirler.

Taraflar, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin mevcut seviyesinin genel bölgesel ve uluslararası barış ve istikrara katkıda bulunmakta olduğunu, ilişkilerin sadece iki ülkeye değil, aynı zamanda bölgeye barış ve istikrar getirerek, başta bölge ülkeleri olmak üzere uluslararası toplumun huzur, barış ve çıkarlarına da hizmet edeceğini vurgular.

Taraflar, bölgesel ve uluslararası istikrar ve güvenliği olumsuz şekilde etkileyen çeşitli tehdit ve çağrılara, özellikle terör, onun tüm şekil ve tezahürlerine, finansmanına, aynı zamanda kitle imha silahlarının yayılmasına, organize suçlara, kara para aklanmasına, uyuşturucu kaçakçılığına, insan ticaretine, yasadışı göçe karşı mücadele alanında ortak çaba ve işbirliklerini genişletecek ve derinleştirecekler.

Azerbaycan Cumhuriyeti, Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenliğine, toprak bütünlüğüne, sınırlarının dokunulmazlığına, istikrar ve güvenliğine yönelik tüm eylemleri, aynı zamanda terörün tüm şekil ve tezahürlerini kınıyor ve Türkiye Cumhuriyeti'nin terörizme karşı yürüttüğü mücadeleyi kati surette destekliyor.

Taraflar, çeşitli ülkelerde yaşayan Türk ve Azerbaycan diasporaları arasındaki işbirliğinin daha sıkı şekilde geliştirilmesi, onların maruz kaldıkları genel sorunlar karşısında birlikte adım atılması ve devamlı dayanışma sergilenmesi amacıyla gayretlerini birleştireceklerdir.

Tarafların ülkelerinin tanıtımı ve ulusal çıkarlarının korunmasına dair tarihi gerçeklerin dünya kamuoyuna duyurulmasında diaspora faaliyetinin koordinasyonunu ve karşılıklı desteği teşvik edeceklerdir.

Taraflar, Ermenistan'ın Türkiye'ye karşı asılsız iddialarının, tarihin çarpıtılması ve tarihi gerçeklerin

tahrif edilerek siyasallaştırılması girişimlerinin bölgede barış ve istikrara zarar verdiğini vurgulamakta, bu çerçevede 1915 yılı olaylarına ilişkin olarak kendi arşivlerini açan Türkiye'nin, Ermenistan'daki ve diğer ülkelerdeki arşivlerin açılması ve bu konuda tarihçiler tarafından araştırmaların yapılmasına yönelik çabalarını desteklemektedirler.

Taraflar, 10 Aralık 2020 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Medya Alanında Stratejik İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı"na uygun olarak Türkiye-Azerbaycan Medya Platformunun olanaklarını göz önünde bulundurarak, iki ülkenin ilgili kurumları arasında enformasyon, iletişim ve sosyal diplomasi alanlarındaki işbirliğini daha da güçlendirecek ve bu çerçevede Dışişleri Bakanlıkları arasında sürekli olarak enformasyona ilişkin sık görüşmeler ve değişimler yapılacaktır.

Taraflar, parlamentolararası işbirliğinin daha da güçlendirilmesi ve bu yönde karşılıklı faaliyetin artırılmasını teşvik ederler.

Taraflar, iki halkın ortak değerlerinin önemli tezahürlerine gerekli sosyal desteğin gösterilmesini sağlayacak, tarihi ve kültürel mirasların korunması için ortak faaliyet gerçekleştireceklerdir.

Taraflar, Türk dünyasının birlik ve refahına hizmet edecek ulusal ve uluslararası çabaların artırılmasına dikkat çektiler.

Taraflar, Türk kültür mirasının uluslararası düzeyde tanıtımı ve teşviki alanında ortak işbirliğini güçlendireceklerdir.

Taraflar, Türk dayanışmasının daha da pekiştirilmesi amacıyla Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, Türk Akademisi, Türk Kültür ve Mirası Vakfı, TÜRKSOY ve Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlere ivme kazandıracaklardır.

Taraflar, bir Tarafın vatandaşlarının diğer Tarafın topraklarına kimlik kartı ile seyahat etmelerine dair kabul edilen anlaşmadan duydukları memnuniyeti ifade ediyor ve sözkonusu anlaşmanın halklarımız arasındaki yakınlık ve insanlar arasındaki ilişkiler açısından müstesna önemini ifade ederek, bir Tarafın vatandaşlarının diğer Tarafın topraklarında ikamet etme hakkı elde etmelerini müttekabiliyet ilkesine dayalı olarak kolaylaştırmak için gerekli çalışmaların yapılmasını takdir ederler.

Taraflar, gerekli devlet desteğini sağlayarak halkları arasındaki ortak değerlere dayalı yakın ilişkileri insani, sosyal güvenlik, bilimsel, eğitim, sağlık, kültür, gençlik ve spor alanlarında daha da geliştirecek ve derinleştireceklerdir. Bu amaçla, iki ülkenin ilgili kurumları tarafından ortaklaşa olarak sürekli faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Şuşa kentinde 15 Haziran 2021 tarihinde, Türkçe ve Azerbaycan dilinde olmak üzere iki nüsha halinde imzalanmış olup tüm metinler eşit derecede geçerlidir.

<https://www.star.com.tr/guncel/turkiye-ile-azerbaycan-arasinda-susa-beyannamesi-imzalandi-haber-1635497/>